

BB uurtsportcoach en opleidingsaanbod doorlopend 'in progress'

Het beroep buurtsportcoach (en cultuurcoach) bestaat al langer. Als er de afgelopen jaren één ding duidelijk is geworden, is het wel dat dé coach helemaal niet bestaat. Coaches zijn er in alle soorten en maten om de simpele reden dat de vraag vanuit de markt zeer divers is. Om die reden zijn het vak buurtsportcoach maar ook het opleidingsaanbod doorlopend in progress. SANDRA VAN MAANEN

“De praktijk heeft ons geleerd dat niet van alle buurtsportcoaches hetzelfde wordt verwacht”

Brigitte Musters (programma LAB)

“Jongeren die een opleiding op mbo-of hbo-niveau hebben gevolgd en in de praktijk aan de slag gaan, ervaren al snel dat de taken en rolomschrijvingen voor de functie buurtsportcoach op elke plek anders zijn. Maar ook dat de doelgroep breed (van 0 tot 100) en het palet aan thema's (onder andere beweegvaardigheid, aangepast sporten, talentontwikkeling, verenigingsondersteuning) fors is. En er evenzo veel interventies als beweegprogramma's zijn waarmee ze kunnen werken. Een buurtsportcoach is dus nooit uitgeleerd”, zegt Brigitte Musters, programmamanager

Brigitte Musters

van de Landelijke Academie Buurtsportcoaches (LAB).

Het idee dat opleiders zo'n breed vakgebied in één schoolprogramma kunnen aanbieden, mag daarmee volgens Musters dan ook linea recta van tafel. “Dat lukt natuurlijk nooit”, zegt ze. “En het hoeft ook niet. De praktijk heeft ons inmiddels geleerd dat niet van alle buurtsportcoaches hetzelfde wordt verwacht.”

Nooit uitgeleerd

Een vakgebied dat zo in beweging is, vaart wel bij platform als LAB, dat in een nauwe samenwerking tussen onderwijs, werkgevers, gemeenten en buurtsportcoaches voorziet. Belangrijk binnen de structuur van het programma is dat buurtsportcoaches kennis en ervaring delen, maar ook kunnen profiteren van naschoolse modules. “Daarbij gaat het niet alleen om stof uit lesboekjes, maar vooral uit de praktijk. Ervaringen dus die collega's met verschillende doelgroepen opdeden. Binnen de regionale academies van LAB komen al deze kennis en ervaring bij elkaar, het is een omgeving waarbij je van elkaar leert en profiteert. Buurtsportcoaches zijn nooit uitgeleerd. Doordat ze zich blijven ontwikkelen, worden ze niet alleen beter in hun vak, maar ontwikkelen ook de opleidingen doordat zij de ervaringen uit de praktijk kunnen meenemen in het lesaanbod.”

Leren doe je niet alleen

“Alles draait in het hoger beroepsonderwijs om de driehoek onderwijs-onderzoek-werkveld. Deze drie terreinen versterken elkaar”, zegt Ans

Konijn, teamleider Sportkunde van Hogeschool Inholland Haarlem. Ze koppelt er graag meteen onderzoek aan. Want ook dat draagt volgens haar bij aan oplossingen voor vraagstukken uit de samenleving en het ontwikkelen van innovatieve & toegepaste kennis. En er zijn meer voordelen, vindt ze. “Studenten leren vanaf de eerste lesdag in de beroepspraktijk en leren multidisciplinair werken en praktijkgericht onderzoek doen. Samenwerking draagt daarnaast bij aan professionalisering van docenten en/of professionals en curriculumontwikkeling van de hogescholen.”

Maar lukt het opleiders om, door input uit de praktijk, lesaanbod aan te scherpen/uit te breiden? “Als opleiding heb je een regionaal netwerk van samenwerkingspartners. Deze samenwerkingen zijn verschillend van aard, denk aan instellingen, professionals, vrijwilligers, sportclubs, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheid. Studenten kunnen er projectopdrachten met actuele vraagstukken uitvoeren of stagelopen en/of afstudeeronderzoeken doen.”

Leergemeenschappen

“Leren doe je niet alleen”, vervolgt ze. “We ontwerpen en maken onderwijs waarbij studenten samenwerken met elkaar, met docenten, met onderzoekers en met professionals uit het werkveld. Deze leergemeenschappen variëren per context maar zijn altijd gericht op samen leren, onderzoeken en innoveren. We ondersteunen de leergemeenschappen actief door gericht ontwerp, coaching en goede facilitering. De student ervaart een sterkere binding en leert effectiever. Hij leert samenwerken met medestudenten ('peer learning') en leert communiceren met diverse partijen en in wisselende situaties. De student ervaart samenwerking in het team en samenhang in de begeleiding.”

“We participeren als Sportkunde Inholland bij de ontwikkeling en uitvoer van het Sportakkoord in Haarlem. Studenten worden meegenomen in deze ontwikkelingen en voeren deelopdrachten of onderzoeken uit die voortkomen uit of gekoppeld zijn

aan het sportakkoord. Met ons Sportlab Haarlem wordt bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar vergroten van sportparticipatie onder jongeren en verminderen van de terugloop van jonge leden van sportverenigingen in Haarlem. De primaire doelgroep zijn jongeren uit het vmbo en praktijkonderwijs. Deze jongeren maakten moodboards waarop zij hun sport- en beweegbehoefte noteerden. Als vervolg hierop hebben Sportkundestudenten de opdracht gekregen om passend aanbod voor deze groep jongeren te creëren.”

Rolmodellen

Volgens Konijn profiteert de praktijk van het gegeven dat onderwijs aan de voorkant al meedraait in programma's die worden aangeboden. “Er wordt een bijdrage geleverd aan oplossingen voor vraagstukken uit de samenleving en het ontwikkelen van innovatieve & toegepaste kennis.” Voor zowel huidige als toekomstige gene-

Ans Konijn

kaar komen. Een community om van en met elkaar te leren en ontwikkelen. De hbo Sportkunde-opleidingen dragen daar graag aan bij.”

“Het LAB is een leergemeenschap waarin werkveld, onderwijs en onderzoek bij elkaar komen”

Ans Konijn (Hogeschool Inholland Haarlem)

raties studenten verandert dat de manier van leren. “Voor de student betekent dit dat hij op een actieve wijze, met ondersteuning van docenten en rolmodellen in de praktijk, zichzelf in een beroeps-authentieke context ontwikkelt tot een hbo-professional. Een professional die in staat is snel te anticiperen op veranderingen in zijn latere werk en de juiste weg weet te vinden om zichzelf, en ook zijn collega's, verder te ontwikkelen. Een professional die adequaat kan omgaan met de nieuwe uitdagingen die op zijn pad komen en weet waar hij staat en welke stappen hij kan zetten om verder te komen. Het LAB is ook een leergemeenschap waarin werkveld, onderwijs en onderzoek bij el-

Competenties en ontwikkeling van kennis

“Als grootste werkgever van buurtsportcoaches in Nederland, hechten wij als Team Sportservice veel waarde aan het ontwikkelen van onze mensen”, zegt Ellis van der Weerden, directeur-bestuurder Team Sportservice. “Om die reden hebben we een stevig budget gereserveerd voor het opleiden van onze medewerkers. Met dat budget hebben we al in 2017 onze eigen Academy opgericht. Alle medewerkers kunnen daarin zien of er in het aanbod iets van hun gading is of suggesties doen voor het opnemen van opleidingen waar behoefte aan bestaat. Dat kunnen interne of externe opleidingen zijn. Op 70 procent

van het aanbod kan in principe iedereen zich ongelimiteerd inschrijven; 30 procent is maatwerk voor de individuele werknemer. De Academy richt zich aan de ene kant op de competenties van medewerkers en aan de andere kant op de ontwikkeling van kennis.”

Van der Weerden noemt de LAB een waardevolle aanvulling op het bestaande aanbod van Team Sportservice, met name op het kennisdeel. “Het sluit aan op nieuwe ontwikkelingen en tendensen waar de samenleving behoefte aan heeft en waartoe buurtsportcoaches kunnen worden opgeleid om in die behoefte te voorzien. Het brede aanbod van de LAB inspireert en motiveert om nieuwe inzichten en ontwikkelingen mee te nemen naar de werkvloer en draagt bij aan het (werk)plezier en ontwikkeling onze buurtsportcoaches.”

Een voorbeeld hiervan is de cursus ‘Werken met netwerken’ die via LAB beschikbaar komt voor alle buurtsportcoaches. “Deze cursus sluit naadloos aan op de veranderende vraag uit de praktijk. Waar vroeger de BSC vooral ‘met de bal onder de arm’ het werkveld in ging, wordt nu veel vaker verwacht dat hij/zij dwarsverbanden kan leggen tussen verschillende organisaties in datzelfde werkveld. Vaardigheden zoals iedereen uit een netwerk met zijn eigen expertise stimuleren om

deel te nemen aan die samenwerking, zijn goud waard voor een BSC. Als deze kennis dan ook nog eens in een breed werkgebied als het onze (Provincie Utrecht, Noord- en Zuid-Holland) zowel in- als extern onderling gedeeld wordt, realiseer je topmedewerkers. Geen enkele samenwerking is hetzelfde dus er valt altijd wat van elkaar te leren.”

Loopbaanpad

“Uiteindelijk brengen we met de kennis en kunde van onze buurtsportcoaches belangrijke positieve effecten op de ervaren gezondheid van burgers, zowel fysiek als mentaal. Daarnaast willen we onze buurtsportcoaches in staat stellen om zich te ontwikkelen en het loopbaanpad van hun keuze te bewandelen. Zo leveren we samen waarde aan de maatschappij, een leven lang!”

Samenwerking met opleiders is cruciaal

Anneke Neijenhuis, senior projectcoördinator van de Gelderse Sport Federatie weet hoe de Buurtsportcoach Academie Oost anticipeert op de behoefte binnen het vakgebied. “Ons aanbod is vraaggericht, het aanbod sluit nauw aan op de behoefte en wensen van de buurtsportcoach. Om die reden halen we deze behoefte structureel op bij de buurtsportcoaches, maar ook bij hun werkgevers en bij hun opdrachtgevers, de gemeenten.” Ze ziet ook dat die werkwijze gevolgen heeft. “Gezien de complexe en steeds veranderende werkomgeving betekent dit dat

tig te bepalen of het voldoet aan hun vraag, weet ze. “De academie Oost moet de vindplek worden voor (bij)scholing van buurtsportcoaches in Overijssel, Flevoland en Gelderland. Wat overigens niet betekent dat buurtsportcoaches gebonden zijn aan de provincie waar ze werken. Via de landelijke pagina kunnen ze scholing zoeken in alle vijf de regio’s. Samen zorgen we voor een landelijk dekkend netwerk, waarin we ons aanbod op elkaar afstemmen en gebruikmaken van elkaars aanbod binnen onze eigen regio.”

Het belangrijkste is dat de buurtsportcoach plezier heeft in zijn werk, vindt Anneke

“Als grootste werkgever van buurtsportcoaches in Nederland, hechten wij veel waarde aan het ontwikkelen van onze mensen”

Ellis van der Weerden (directeur-bestuurder Team Sportservice)

de gevraagde scholing niet altijd voorhanden is of herijkt moet worden. Daarvoor is de samenwerking met de opleiders cruciaal. De opleiders ontwikkelen of herijken het (nieuwe) aanbod op basis van de ervaringen van de buurtsportcoaches in het veld. Dit aanbod wordt aangeboden op ons platform, maar wordt ook meegenomen door het onderwijs binnen hun opleidingen voor onze toekomstige sport- en beweegprofessionals. Op deze manier worden het werkveld en het onderwijs steeds beter op elkaar afgestemd. Zo zijn er landelijk al meerdere nieuwe scholingen ontwikkeld vanuit de vraag van de buurtsportcoach zoals de training ‘Hoe werkt die gemeente nou?’, de cursus ‘werken in netwerken’, ‘de leerlijn BIOR’ (bewegen in openbare ruimte) en de opleiding ‘senioresport- en beweegleider.”

Versnipperd

Aangeboden scholing is nu vaak versnipperd en voor buurtsportcoaches is het las-

Neijenhuis. “Daarbij is vertrouwen in eigen kunnen een groot onderdeel. Door het bieden van gerichte scholing hopen wij de buurtsportcoach te kunnen ondersteunen in zijn werkzaamheden en zijn positie in het werkveld te versterken.”

Langetermijnvisie is de uitdaging

“Een zo compleet mogelijk opleidingsaanbod is natuurlijk het ideaal maar je kunt van opleiders eenvoudigweg niet verwachten dat ze alles in één opleiding stoppen”, zegt Marije Plantinga, projectleider bij Sport Fryslân, een van de partners binnen LAB Academy Noord. “Buurtsportcoaches gaan na het behalen van hun diploma namelijk heel verschillende dingen doen. Het is onmogelijk om alle kennis en vaardigheden die zij voor die specifieke werkzaamheden nodig hebben in het onderwijsprogramma te vangen.”

Een concreet voorbeeld daarvan heeft

Marije Plantinga

ze wel. “Er bestaan diverse testen op het gebied van motorische toetsing, zoals bijvoorbeeld de 4 ss-en test. Maar er zijn dus nog veel instrumenten voor dergelijke screening. Je kunt van een opleider niet eisen dat al die instrumenten/methodieken standaard onderdeel van het lesprogramma vormen. Ook om die reden is het belangrijk dat buurtsportcoaches mogelijkheden tot training en scholing kunnen krijgen die aansluiten op actuele behoefte, op wat in de praktijk van hen verwacht wordt. Als op basis van de jaarplanning van hun werkgever duidelijk wordt welke specifieke vaardigheden wenselijk zijn, moeten ze die via scholing of trainingen kunnen afnemen. Natuurlijk zijn er ook basisvaardigheden die binnen elke opleiding tot de standaard behoren, zoals EHBO. EHBO is een basisvaardigheid van een vakleerkracht bewegingsonderwijs. En dus ook voor buurtsportcoaches die sport- en beweeglessen verzorgen. Ik ben van mening dat de LAB de plek moet

zijn waar zij jaarlijks hun herhaling kunnen inplannen. Daarom hoop ik dat LAB Academy Noord de eerste plek/site is die ze opzoeken, om te kijken wat het huidige scholingsaanbod is wat via de academy’s wordt aangeboden.

Ambities op langere termijn

Of elke buurtsportcoach te porren is voor regelmatige bijscholing vindt ze twijfelachtig. “Dat geloof ik nog niet. Wel als het scholing op korte termijn betreft, skills die nodig zijn voor werkzaamheden die binnen afzienbare tijd op het programma staan. Maar wat naar mijn idee soms achterblijft, is nadenken over ambities, dus ook over wat op langere termijn nodig is om door te groeien. In werk en ook op persoonlijk vlak. Leidinggevenden van buurtsportcoaches kunnen helpen door ze daar meer op te wijzen, ze bewuster te maken. Maar uiteindelijk is iedereen zelf, dus ook elke buurtsportcoach, verantwoordelijk voor zijn/haar eigen carrièrepad.”

Opleiders zijn wel degelijk geïnteresseerd in wat er speelt in het werkveld en wat professionals nodig hebben om goed te presteren. “In dit geval beperk ik me tot de Hanze Hogeschool Noord en de mbo’s in Noord-Nederland. Die zijn eager om lesaanbod aan te passen op de vraag. Een voorbeeld daarvan is de cursus die LAB Academy Noord in samenwerking met de Hanze Hogeschool Noord ontwikkelde rond het thema bewegen in openbare ruimte. LAB stimuleert samenwerking met opleiders. Soms levert dat dilemma’s op. Alle opleiders bieden EHBO aan maar welke leverancier promoot je dan? Op die vraag heb ik geen antwoord.”

Ontwikkeling top-of-mind

“Ik hoop dat buurtsportcoaches dit magazine lezen en ik wens dat ze vaker gaan nadenken over hun toekomstplanning. Waar wil ik naartoe, wat is nodig om die ontwikkeling te faciliteren? Daarbij moeten ze niet alleen kijken naar verdieping van vaardigheden voor het werk, maar dus ook naar hun persoonlijke ontwikkeling. Eigenlijk zou elke buurtsportcoach zich jaarlijks de vraag moeten stellen: wat ga ik het komende jaar aan scholing doen? Natuurlijk hoop ik dat buurtsportcoaches in deze regio dat specifieke lesaanbod vinden bij de LAB Academy Noord. Maar als het op een andere plek is, vind ik dat ook goed. Zo lang ontwikkeling maar top-of-mind blijft.” ■

Anneke Neijenhuis